

**ශ්‍රී ලාංකේය බ්‍රාහ්මී අක්ෂර ලතාකාර හැඩයට පත්වීම
තුළින් හෙළිවන පුස්කොළ පොත් ලේඛන කලාවේ
තාක්ෂණය පිළිබඳ විමසුමක්**

- ගල්වැවේ විමලධන්ති හිමි

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලාංකේය අභිලේඛන ඉතිහාසය පිළිබඳව විමර්ශනයේදී එය ක්‍රි. පූ. 06 වන සියවස තරම් දීර්ඝ කාලයක සිට පැවත එන බව සනාථ වේ. එහෙත් ඒ අභිලේඛන කලාවේ මාධ්‍යයන් පිළිබඳව විමසීමේදී ප්‍රධාන ස්ථානයක් පුස්කොළයට හිමි වේ. තල් පත් ලේඛන කලාව යනුවෙන් ද හඳුන්වනු ලබන මේ ලේඛන කලාව කවදා සිට පැවත එන්නේදැ යි විමර්ශනය කිරීම උචිත මාතෘකාවකි. එහෙත් ඒ සඳහා පිළිතුරක් සොයා ගැනීම එතරම් පහසු කටයුත්තක් නොවේ. මෙහිදී පුස්කොළයේ ලේඛනය හැසිරවීම හා ඒ ආශ්‍රිත තාක්ෂණය පිළිබඳව කරුණු විමර්ශනය කෙරේ. පුස්කොළ ආශ්‍රිත ලේඛනය තුළින් සිංහල අක්ෂර මාලාවේ ලතාකාර ස්වරූපය වර්ධනය වූයේදැ යි විමර්ශනය කිරීමත්, ඒ සඳහා භාවිත තාක්ෂණය පිළිබඳවත් කරුණු විමර්ශනය කිරීමට මෙහි දී අපේක්ෂිත ය.

අරමුණ

මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ වන්නේ පුස්කොළයේ ලිවීම පිළිබඳ ඓතිහාසික සාධක ගොනු කර දැක්වීමත්, එම ලේඛන කලාව සඳහා භාවිත තාක්ෂණය කවරාකාර වූයේදැ යි විමර්ශනය කිරීමත් වේ. මේ සඳහා ශ්‍රී ලාංකේය අභිලේඛනයන් වැඩි වශයෙන් ප්‍රයෝජනයට ගනු ලබන අතර ම ලේඛනය සඳහා භාවිත විවිධ මාධ්‍යයන් පිළිබඳව ද අවධානය යොමු කරනු ලැබේ. තව ද ශ්‍රී ලාංකේය අභිලේඛන ආශ්‍රයෙන් පුස්කොළයේ ලේඛනය පිළිබඳව හෙළිවන සාක්ෂි ගෙනහැර දැක්වීම ද මෙහි අරමුණු අතර වේ.

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

මේ සඳහා භාවිත පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය වන්නේ ග්‍රන්ථ සන්ධාර පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය යි. මෙතෙක් උක්ත ප්‍රස්තුතය පිළිබඳව ඉදිරිපත්ව ඇති මතිමතාන්තර විධිමත් ලෙස විවරණය කිරීම තුළින් ප්‍රස්තුතය විමර්ශනයට ලක් කිරීම සිදු කරනු ලැබේ. තව ද නූතනයේ පුස්තකාල පොත් ලේඛන කලාව අවිනිශ්චයව ඇති බැවින් තත් ලේඛන සම්ප්‍රදායය පිළිබඳව ද නූතන සාක්ෂි ආශ්‍රයෙන් කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

සාකච්ඡාව

යෝජිත මාතෘකාව සාකච්ඡා කිරීම සඳහා පැතිකඩ දෙකක් භාවිත කළ හැකි ය. එනම්, පුස්තකාලයේ ලේඛන ඉතිහාසය විමර්ශනය කිරීම හා පුස්තකාල ලේඛනයේ තාක්ෂණය විමර්ශනය කිරීම යන කරුණු දෙක යි.

පුස්තකාලයේ ලේඛන ඉතිහාසය ක්‍රි. පූ. අවධිය දක්වා ම ගමන් කරයි. ජී.බ්‍රැලර් සඳහන් කරන්නේ ඉන්දියාවේ ක්‍රි. ව. පළමු වැනි සියවසේ දී පුස්තකාලය ලේඛන සඳහා භාවිත කළ බව යි.¹ මෙම අදහස ම රීස් ඩේවිඩ්ස් ද දරයි.² තව ද ඔහු බාග් ගසේ පොත ද මේ සඳහා භාවිත කළ බව පෙන්වා දෙයි.³ ඒ පුස්තකාල පොත් අනුකරණය කිරීමට බව ඔහුගේ මතය යි. එසේ ම ඒ තුළින් පැහැදිලි වන්නේ බාග් ගසේ පොත මත සටහන් කිරීමට පෙර සිට ම තල් කොළයේ ලිවීමේ සම්ප්‍රදාය ඔවුන් සතුව තිබූ බව යි. රීස් ඩේවිඩ්ස්ට අනුව මේ සම්බන්ධයෙන් දැක්විය හැකි දාතමයන් වනුයේ ක්‍රි. ව. 05 වැනි සියවස යි. එසේ ම එයින් ගම්‍යවන අදහස වන්නේ ඊට පෙර සිට ම පුස්තකාලයේ ලිවීමේ සම්ප්‍රදාය පැවති බව යි.⁴ කෙසේ වෙතත් මේ සම්බන්ධයෙන් එළඹිය හැකි නිගමනය වන්නේ පුස්තකාලයේ ලිවීමේ සම්ප්‍රදාය ක්‍රි. පූ. අවධියේ සිට ම ඉන්දියාවේ හා ලංකාවේ භාවිතව පැවති බව යි.

පුස්කොළපොත්වල ලේඛනය සම්බන්ධයෙන් පරණවිතානයන්ගේ අදහස වන්නේ ක්‍රි. ව. 08 වැනි සියවස පමණ වන තෙක් මෙරට එම මූලද්‍රව්‍ය මත අක්ෂර සටහන් කිරීමේ සම්ප්‍රදායක් නොපැවති බව යි. ඒ වෙනුවට උණ පතුරු භාවිතව පැවති බව ඔහු පෙන්වා දෙයි.⁵ මේ සඳහා පරණවිතානයන්ට පාදක වී ඇත්තේ වංසනිප්පකාසිනියේ සටහන් වන කරුණකි. එහි “පොත්ථකවංසඵලකේ වණ්ණානි කම්මානි විය” වශයෙන් සටහන් වී තිබේ. එයින් කියවෙන්නේ පුස්කොළ පොත් නොව පොත් ඵලක ලෙස භාවිත කළ පොත් කම්බා ය. ඒවායේ විවිධ වර්ණවත් සැරසිලි ආදිය ද තිබෙන බැවින් වංසනිප්පකාසිනි පාඨය ද නිවැරදි ලෙස අර්ථ නිරූපණය වේ. කෙසේ වෙතත් මෙරට ආරම්භක ම අක්ෂර සහිත ශිලාලේඛන පිළිබඳව අවධානය යොමු කිරීමේදී ද මේ සඳහා පැහැදිලි අදහසක් ඇති කර ගත හැකි ය.

දැනට සොයාගෙන ඇති ශිලාලේඛනවලින් හතරක් ආරම්භක යුගයේ ලෙන් ලිපි වශයෙන් හඳුනාගෙන තිබේ. ඒ මිහින්තලයෙනි. ඒ අනුව, මිහින්තලේ අංක 02 ශිලාලිපිය දෙවන පිය මහරක්කු බරියය බකිනිය උපශික වරුණදනය ලෙණේ” වශයෙනුත්,⁶ අංක 31 “මහරක්කු ගමණි තිගය බරිය උපශික රමදනය ලෙණේ ශගශ” වශයෙන්⁷ හා අංක 4 “මහරක්කු ගමණි තිගශ බරිය උපශික කිතකය ලෙණේ ශගශ” ලෙස ද⁸ අංක 98 අ “1. බන ශුමනන ලෙණේ ශගශ දිනෙ 2. තිග මහරක්කු කලිහි” වශයෙනුත් සටහන්ව තිබේ. පරණවිතානයන් මිහින්තලේ අංක 46 හා 47 යන ලිපි පැරණිම ගුහා ලේඛන වශයෙන් හඳුනාගෙන තිබේ. අප ප්‍රස්තුතය සම්බන්ධයෙන් මෙම ලිපි වැදගත් වන්නේ ඒවාහි ඇති අක්ෂර සටහන් කිරීමේ කෝණාකාර ස්වරූපය පිළිබඳව විමර්ශනයේදී ය. මෙකී කෝණාකාර ස්වභාවය හුදෙක් දෘඪ පෘෂ්ඨයන් මත ලේඛන සටහන් කිරීමේ කලාවේ ප්‍රබල සාධකයක් වශයෙන් සැලකිය හැකි ය.

මිහින්තලේ අංක 11 ශිලාලිපිය - අක්ෂරවල කෝණාකාර බව අවශිෂ්ට වීම

නිදසුනක් ලෙස දක්වා ඇති මෙහි අංක 11 මිනින්තලා ශිලාලිපියෙන් පෙනෙන්නේ මේ යුගයේ බොහෝ ශිලාලේඛනවල අක්ෂර බෙහෙවින් ම කෝණාකාර ස්වරූපයක් ගන්නා බව යි. එයින් සනාථ වන්නේ අක්ෂර රචනයේ මුල් යුගයේ තාක්ෂණය හුදෙක් දෘඪ මාධ්‍යයන්ට අනුගතව පැවති බැවින් කෝණාකාර ස්වරූපය ද දිස්වන බව යි.

එහෙත් කල් යත්ම ශිලාලේඛනවල අක්ෂරයන්හි කෝණාකාර හැඩය ඉවත් වී වඩාත් ලතාකාර (cursive) ස්වරූපයක් ගන්නා බව පසක්වී තිබේ. මේ සඳහා බලපෑ හේතු සොයා බැලීම පුස්තකාල පොත් ලේඛනයේ තාක්ෂණය සම්බන්ධ පර්යේෂණයේ දී ඉතා වැදගත් වේ.

ක්‍රි. ව. 67-11 කාල පරාසයට අයත් වන වසභ රජුගේ වල්ලිපුරම් රන්පත්තිරු ලිපිය පිළිබඳව විමර්ශනයේ දී මේ කරුණු වැඩි දුරටත් සනාථ වේ. ඒ අනුව එහි ඇති අක්ෂර ලතාකාර වීම ආරම්භ වී ඇතිවාක් මෙන් ම සුමට තලයන්හි ලේඛනය කිරීමේ හේතුවෙන් ලතාකාර වී ඇති බව ද නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය. මේ සම්බන්ධයෙන් කරුණු සඳහන් කරන පරණවිතානයන් ලේඛන තලය සුමට වීම නිසා ලතාකාර හැඩය අක්ෂරයන් වෙත ආරෝපණය වී ඇති බවත්, අක්ෂරයන්හි ඉහට කෙටි ඉරක් පැමිණ ඇති බවත් පැහැදිලිව සඳහන් කරයි.¹⁰ එසේම මෙකී අක්ෂරයේ මුදුනට කෙටි තිරස් ඉරක් පැමිණීම (sherif) පුස්තකාලයේ ලිවීම නිසා සිදු වූවක් බව ද පෙන්වා දී තිබේ. මෙම කෙටි තිරස් රේඛාව ඇතිවීමත්, තිරස් රේඛා සහිත අක්ෂරයන්හි යටි කොටස දික්වී වමට නැමීයාමත් පිළිබඳව විවිධ පඬුවෝ විවිධ අදහස් ඉදිරිපත් කොට තිබෙත්.

මේ පිළිබඳව අදහස් ඉදිරිපත් කොට ඇති නන්දසේන මුදියන්සේ කරුණු 06 ක් යටතේ මෙකී වෙනස දක්වා තිබේ. එනම්,

- 01. ලම්බාකාර රේඛා ඇති අක්ෂරවල එකී රේඛාව මුදුනෙහි කුඩුම්බියක් වැනි ලකුණක් දිස්වීම.
- 02. සමහරවිට ග වැනි අක්ෂරයක පහළ කෙළවර පැතිවල ද ට කාරය මුදුනෙහි ද ම කාරය මුදුනේ දෙකෙළවර ද ය කාරයෙහි ඇතැම් විට තුන් රේඛාවෙහිම ද තවත් විටෙක මධ්‍ය රේඛාවෙහි පමණක්

ද ස කාරය මුදුනෙහි හා ඒ හා සමාන්තරව උඩට විහිදෙන රේඛාවෙහි ද යන අවස්ථාවලදී මෙකී ලක්‍ෂණය නිරීක්‍ෂණය කළ හැකි වේ.

- 03. ලම්බාකාර රේඛාව ඇති අක්‍ෂරවල පහත කොටස් දික්වී වම්පසට නැමී යාම.
- 04. ල කාරයේ වම්පසින් උඩට විහිදෙන රේඛාව මුල් යුගවලට වඩා දීර්ඝ වී තිබීම හෝ සමහර විට දකුණු පසට නැමී තිබීම, නැතහොත් වම්පසට බරව වක්වීම.
- 05. ඩ, ල අක්‍ෂරවල පහත කොටස වක්වී දකුණු දෙසට ඇදී යාම.
- 06. ව, ම අක්‍ෂරවල වෘත්තාකාර වූ පහත කොටස් ත්‍රිකෝණාකාර හැඩය ගෙන ඇත. ක්‍රි.ව. හතරවන සියවසේ සිට ව අක්‍ෂරය අමුතු හැඩයකට පෙරලීම.
- 07. ම අක්‍ෂරයේ මුදුන් කොටස ක්‍රි. ව. හතරවන සියවසේ දී පමණ පහත කොටස් හා සමාන ලෙසකට වැසී යාම
- 08. කෝණාකාර හැඩය ගත් අක්‍ෂර (ව, ග, ත) වෘත්තාකාර වීම වශයෙන් ඔහු පෙන්වා දෙයි.¹¹

එහෙත් මේ කරුණු මෙන්ම මීට වෙනස් කරුණු ද ආශ්‍රයෙන් මේ පිළිබඳව පුරෝගාමී අදහසක් ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ පී.ඊ.ඊ. ප්‍රනාන්දු විසිනි. මෙකී වෙනස්කම් ඔහු දකින්නේ මේ ආකාරයෙනි.

- 01. සිරස් රේඛා සහිත අකුරුවලට රේඛාව මත “ඉහ” නමින් හඳුන්වනු ලබන (Sherif) කෙටි තිරස් රේඛාවක් පැමිණීම.
- 02. සිරස් රේඛාවල පහළ කෙළවර දීර්ඝ වීම. සමහර විට මේවා දීර්ඝ වී ගොස් වම් අතට නැමීයාමක් දැකිය හැකිය.
- 03. ල අක්‍ෂරයේ දකුණු සිරස් රේඛාව ඉහළට දික්වී ගොස් සමහර විට දකුණු පැත්තටත්, පසුව වම් පැත්තටත් නැමීයාම.
- 04. ව සහ ල, ය අක්‍ෂරවල වෘත්තාකාර අකු සමහර විට ත්‍රිකෝණාකාර වීම.
- 05. ව, ස, ම අක්‍ෂරවල වෘත්තාකාර අකු සමහර විට ත්‍රිකෝණාකාර වීම.
- 06. ආදී බ්‍රාහ්මී යුගයේදී අසමාන උසින් යුතු රේඛා සිරස් රේඛා දෙකක් සහිත අකුරුවල අකු උසින් එකිනෙකට සමාන වීම.

07. කෝණාකාර අකුරු සහ අකුරුවල කෝණාකාර කොටස් රවුම් හැඩයක් ගැනීම¹²

වගයෙන් එකුමා පෙන්වා දී තිබේ. එහෙත් මේ උගතුන් මෙම වෙනස්වීම පිළිබඳව සිය අදහස් පළ කරන ලද්දේ තත්කාලීන ඉන්ද්‍රිය ලේඛනයන් ද පරීක්ෂා කිරීමෙන් දෙරට අතර පැවති සංස්කෘතික හා රාජ්‍ය පාලන සම්බන්ධතා ද සැලකිල්ලට ගැනීමෙනි. ඒ අනුව දකුණු ඉන්ද්‍රිය පල්ලව සම්බන්ධතාවයක් මේ සඳහා හේතුවන්නට ඇති බව මෙකී බෝහෝ උගතුන්ගේ අදහස විය.

මෙහිදී වැඩි වගයෙන් අපගේ අවධානය යොමු කළ යුතු වන්නේ මෙලෙස අක්ෂරයන්හි ස්වරූපයන් වෙනස්වීමට සමකාලීන ඉන්ද්‍රිය ස්වරූපය ඉවහල් වූයේ ද නො එසේ නම් පුස්තකාලයේ ලිවීමේ සම්ප්‍රදාය නිසා එසේ සිදු වූයේ ද යන්න පිළිබඳව යි. ඒ පිළිබඳව ද ඇතැම් උගත්හු කරුණු දක්වා තිබෙත්.

තෙත්තකෝත් විමලානන්දගේ මතය වන්නේ ඉන්ද්‍රිය මායායී අධිරාජ්‍ය කොටස්වලට කැඩී යාම හේතුවෙන් බ්‍රාහ්මී අක්ෂර රූපයන් ද බහුල වීමත්, මෙම යුගයේ දී බ්‍රාහ්මී අක්ෂරමාලාව පුරාම සිංහල අක්ෂරමාලාව බවට වැඩෙමින් පැවතීමත් මීට හේතුව වූ බව යි.¹³ මේ සම්බන්ධයෙන් අදහස් දක්වන ආචාර්ය අහමඩ් හසන් දානි පෙන්වා දෙන්නේ මුල් කාලයේ දී නානසාටි හා ගුහා ලේඛනවල ශෛලිය ද අනතුරුව සාතවාහන හා ඉක්ෂුවාකු ශෛලිය ද ශ්‍රී ලාංකේය ශිලාලිපි සඳහා බලපා ඇති බවයි. එහෙත් ඔහු ලංකාවේ ආදිම ශිලාලේඛනයන් අයත් කරනුයේ ක්‍රි. ව. පළමුවන සියවසට ය.¹⁴ කෙසේ වෙතත් සද්ධාමංගල කරුණාරත්නගේ මතය වන්නේ ලංකාවේ පශ්චාත් බ්‍රාහ්මී ලිපි අවධියේ දී බ්‍රාහ්මී අක්ෂර සිංහල අක්ෂර බවට හැරීමේදී දකුණු ඉන්ද්‍රිය බලපෑම් දැකිය හැකි බවයි.¹⁵ මේ අදහස පිළිගන්නා ජයසිරි ලංකාගේ, අබය ආයතීසිංහගේ මතය අනුව යමින් ක්‍රිස්තු වර්ෂාරම්භයත් සමග ම දක්ෂිණ භාරතීය අක්ෂර ශෛලීන්හි බලපෑම ලංකාවේ අක්ෂරවලට ලැබී තිබෙන බව සඳහන් කරයි.¹⁶

මෙකී මතයන් පිළිබඳව විමසීමේ දී පෙනී යන්නේ ඒ ඒ උගතුන්

පෙන්වා දුන් කරුණුවල දී ඇතැම් උගතුන් ඒ වෙනුවෙන් ස්වකීය මතය දැක්වීමේ දී තත්කාලීන සාධක මත පිහිටා ක්‍රියාකොට ඇති බවත්, ඇතැම් විට ඇතැම් අයගේ මතයන්ට ගරු කරමින් ඒ වෙනුවෙන් වැඩි පර්යේෂණයක් නොකොට එය ම පිළිගැනීමක් සිදුකොට ඇති බවත් ය. ආචාර්ය අහමඩ් හසන් දානි පෙන්වා දෙන ආකාරයට ලංකාවේ අක්‍ෂරයන්හි කාලය නිර්ණය කිරීමට පැහැදිලිව නොහැකිවීමත්, ආදි බ්‍රාහ්මීය අක්‍ෂරයන් ක්‍රිස්තු වර්ෂාරම්භයට අයත් බව දැක්වීමත් තුළම ඔහුගේ මතය පැහැදිලි අවබෝධයකින් තොරව ඉදිරිපත් කරන ලද්දක් බව සනාථ වේ. ඉන්දීය අක්‍ෂර රූප විකාශය පිළිබඳ ගැඹුරු අධ්‍යයනයකින් අනතුරුව ශ්‍රී ලාංකේය සමාන අක්‍ෂරයන් සහිත ශිලාලේඛන යොදාගෙන මෙකී පර්යේෂණය ඔහු විසින් සිදුකරන ලද්දක් බව පෙන්වා දිය හැකිය.¹⁷

අපර බ්‍රාහ්මී යුගයේ (ක්‍රි. ව. 67 සිට ක්‍රි. ව. 05 සියවස අවසානය දක්වා) අක්‍ෂරයන්ගේ සංවර්ධනයට දේශපාලනමය පෙරළි සෘජු බලපෑමක් සිදුකොට ඇති බවට ගෙන එන මතය කරුණු සහිත වුවක් බව පැහැදිලි වෙයි. පරණවිතානගේ ලම්බකර්ණ වංශිකයන් ලේඛක පරම්පරාවකින් පැවත එන්නන් බවට ගෙන ආ මතය වඩාත් සාධාරණීකරණය වන්නේ මෙහිදී ය. ලේඛනය හා එහි ප්‍රවර්ධනය සම්බන්ධයෙන් ඔවුන්ට මනා වැටහීමක් තිබී ඇති බවත්, ඔවුන්ට බලය ලැබීමත් සමග ම තම දැනුම වඩාත් ප්‍රායෝගිකව ප්‍රයෝජනයට ගැනීමක් මෙහිදී සිදුවී ඇති බවත් පෙන්වා දිය හැකිය. බන්දුසේන ගුණසේකරයන් ශ්‍රී ලංකාවේ අක්‍ෂර ශිල්පීන් ස්වාධීනව සිදු කළ වෙනස්කම් ඉන්දීය උරුමයකට පාවාදීම සිදු නොකළ යුක්තක් වශයෙන් දක්වන අදහස වඩාත් සකාරණ බව දැක්විය හැකිය.¹⁸

මෙලෙස අක්‍ෂරවල ස්වරූපය වෙනස්වීමෙහි ලා ලිවීමේ ද්‍රව්‍ය බලපාන්නට ඇති බවට ද අදහස් ඉදිරිපත් වී ඇත. වල්ලිපුරම් රත් සන්නස ප්‍රකාශයට පත් කළ පරණවිතාන පෙන්වා දෙන්නේ ඒ තුළ ඇති අක්‍ෂර බ්‍රාහ්මී අක්‍ෂර වුව ද ලිවීමට භාවිත කළ අමුද්‍රව්‍යයන් නිසා විශේෂ අමුතු ස්වභාවයක් උසුලන බවයි.¹⁹

මේ යුගයේ ප්‍රදර්ශනය කෙරෙන ස්ථානවල පිහිටි ශිලාලිපි සඳහා බහුල වශයෙන් ම භාවිත කොට ඇත්තේ කළුගල් ය. එහෙත් විරල වශයෙන් ස්ඵටික හුණුගල් ද භාවිත කොට ඇත. වල්ලිපුරම් රන්පතට අනුව රන් ලෝහය ද භාවිතයේ පැවතිණි. වංසකථාගත සාධකවලට අනුව නම් තල්කොළ හා වැටකේ කොළ ද භාවිතයේ පැවති බව පෙනේ.

දුටුගැමුණු රාජ්‍ය සමයේ ලෝහ ප්‍රාසාදය කරනු ලබන බවට රනින් කළ ලිපියක් ලැබී එය කියවා බැලූ බව සඳහන් වෙයි. කෙසේ වෙතත් මේ ලිපිය සොයාගෙන නොමැති බැවින් එකී සටහනෙහි වටිනාකමට බාධා පැමිණේ.

වළගම්බා රාජ්‍ය සමයේ ත්‍රිපිටකය ග්‍රන්ථාරූඪ කිරීම පිළිබඳ ප්‍රකට පුවත ද මහාවංසයේ එන තවත් එබඳු ම සඳහනකි.

හානිං දිස්වාන සත්තානං
තදා භික්ඛු සමාගතා
විරට්ඨිතත්ථං ධම්මස්ස
පොත්ථකේසු ලිඛාපයුං²⁰

මේ සිද්ධිය මෙහිදී කරුණු දෙකක් නිසා වැදගත් වෙයි. ඉන් එක් කරුණක් වන්නේ එම යුගයේ දී ත්‍රිපිටකය ග්‍රන්ථාරූඪ කිරීමට තරම් ලේඛන මාධ්‍ය භාවිතයක් පැවති බවයි. මෙය බොහෝවිට ම ශෛලමය මාධ්‍යවලට වඩා වෙනත් සරල මාධ්‍යයක් වූවා විය යුතුය. මෙහි සඳහන් “පොත්ථකේසු” යන වදනෙන් ඒ බව වැඩිදුරටත් සනාථ වෙයි. පිටු එහා මෙහා කිරීමට සමත් පොත් භාවිතයක් මෙකල ද මෙහි පැවති බව වටහා ගැනීම අපහසු නොවේ. දෙවැනි කරුණ වන්නේ ත්‍රිපිටකය ග්‍රන්ථාරූඪ කිරීමට තරම් ප්‍රබල භාෂාවක් එකල මෙහි පැවති බව ඉන් හෙළි වීමයි. ඒ හා සම්බන්ධ අක්ෂර කලාව ද දියුණු තත්වයක පැවති බව ඉන් සනාථ වෙයි. මාතලේ අළු විහාරයේ දී මෙකී ත්‍රිපිටකය රන්පත්වල ලියා තැන්පත්කොට ඇති බවට ඇති මතය මෙහි දී සැලකිල්ලට භාජනය විය යුතුය.²¹

වංසකථාගත තොරතුරුවලට අනුව මේ කාලය තුළදී ම වැටකේ හෝ තල්කොළ වැනි මාධ්‍යයන්හි අක්‍ෂරයන් සටහන් කිරීමේ ක්‍රමය පිළිබඳව අපගේ අවධානය යොමු කළ යුතු බව මෙහි මූලින් සඳහන් කොට ඇත. වළගම්බා රජු කේතකී පත්‍රයක හෙවත් වැටකේ කොළයක සටහන් කොට කුපික්කල තිස්ස තෙරුන්ට අභයගිරිය පූජා කිරීමේ පුවත මීට පැහැදිලි නිදසුනකි.

**අපො කේතක පත්තමිහි - ලිඛිතො භට්ඨමානසෝ
සංඝ භොගං විහාරස්ස - තස්ස පාදා මහීපති²²**

ලක්දිව පළමු නිකාය හේදයට තුඩුදුන් මේ සිද්ධිය පූජා පත්‍රයක් මඟින් විහාරයක් පූජා කිරීම නිමිති කරගෙන සිදුවූවකි. එහි පූජා පත්‍රය ලියවුනේ වැටකේ කොළයක නම් ශ්‍රී ලාංකේය ලේඛන කලාවේ භාවිත අමුද්‍රව්‍ය ක්‍රි. පූ. අවධිය වන විට ද ඉතා දියුණු සැහැල්ලු මාධ්‍ය මත ස්ථාවරව පැවති බව සිතිය හැකිය.

අක්‍ෂර සටහන් කිරීමේ දී ඉන්දියාවේ කපු රෙදි හා පට රෙදි භාවිතයේ පැවති බවට සාධක හමුවෙයි.²³ ශ්‍රී ලංකාවේ ද මේ සිරිත පැවති බවට පී.ඊ.ඊ. ප්‍රනාන්දු සඳහන් කරයි.²⁴ ලෝහ ප්‍රාසාදය සඳහා තෙරවරු අට දෙනෙක් දිව්‍ය ලෝකයට ගොස් සැලැස්මක් ඇඳගෙන ආ බවට එන මහාවංස සඳහන මෙහිදී වැදගත් වෙයි. උන්වහන්සේලා හඹ නම් රෙදිවල සාදිලිංගම්වලින් එම සැලැස්ම පිටපත් කොට ඇත.²⁵

**තාවතිංසංච ගච්ඡන්තා - දිස්වා ථෙරා තමෙච තෙ
ජාති හිංගුල කෙනෙච - පටෙ ලෙඛං අකාරයුං**

මෙය ම වංසත්ථප්පකාසිනියෙහි මදක් වෙනස් ලෙස මෙසේ සටහන් වේ.

**තාවතිංසංච ගච්ඡන්තා - දිස්වා ථෙරා තමෙච තෙ
හිංගුලිනා තදා ලෙඛං - ලෙඛයිතො පටෙ තයො**

මේ ගාථාවට අර්ථ සපයන මහාවංස ටීකාව රෙදි කඩක දැහිගුලින් සිතුවම් කරවා යැයි රෙදි කඩක ඇන්ද බව සනාථ කරයි.²⁶

මෙකී සිද්ධීන්හි ඇති අවිශ්වසනීය තත්ත්වයන් ඉවත් කළ විට පැහැදිලිව පෙනෙන කාරණයක් වන්නේ ලේඛන මාධ්‍යයන් වශයෙන් ඉක්මනින් විනාශවන සුළු ද්‍රව්‍යයන් මෙහි දී භාවිතයේ පැවති බවයි. මේ නිසා ස්ථාවර මාධ්‍යයන් තුළ පැවති සාධක පිළිබඳව අර්ථ නිරූපණයන් සිදුකිරීම පමණක් මෙහිදී ප්‍රමාණවත් නොවන්නක් බව පැහැදිලි වෙයි.

ධර්මාශෝක රජතුමා සිරි ලක්දිවට බෝධි ශාඛාව වැඩමවීමට එකී ශාඛාව ආනන්ද බෝධියෙන් වෙන් කළ පුවත සඳහන් වන අවස්ථාවේ දී “රන් කලියෙහි හිරියල් ගෙන ශාඛාවෙහි රේඛාවක් ඇඳ එය ඉබේ වෙන් විය යුතු තැන සනිටුහන් කළ” බවට වංසකථාවෙහි පෙනෙන සඳහන ද මෙහිදී අවධානයට නිසිය.²⁷

පරණවිතානයන්ගේ මතයට අනුව පුස්කොළ පොත් භාවිතය ක්‍රි. ව. අටවන සියවසේ දී පමණ ඉතා ප්‍රකට වී තිබේ. ඊට ප්‍රධාන හේතුව වශයෙන් ඔහු දක්වන්නේ පොත් ලෙස වංසකථා සාහිත්‍යයෙහි සඳහන් වන අවස්ථාවල දී වුව ද ඒවා උණ පතුරුවල ලේඛනය කරන්නට ඇති බවයි. මේ ප්‍රකාශය සාකච්ඡාවට බඳුන් වූවකි. “පොත්ථකාවංශ ඵලකෙ වණ්ණාදි කම්මානි විය” යන වංසන්ථප්පකාසිනී පාඨයට අනුව පරණවිතානයන් මේ මතය දක්වන බව පෙන්වා දෙන පී.ඊ.ඊ. ප්‍රනාන්දු මහාවංසයේ එකොළොස්වෙනි පරිච්ඡේදයේ දහතුන්වෙනි ගාථාවට සපයන ටීකා විස්තරයට අනුව එයින් කියවෙන්නේ උණ පතුරුවලින් කළ පොත් නොව පුස්කොළ පොත් අත්පිටපත් වැසූ පොත් කම්බ උණ පතුරුවලින් කළ බව යැයි දක්වයි.²⁸ වංසන්ථප්පකාසිනියට අනුව මෙම අදහස පිළිගත හැකිය.²⁹ මේ අනුව ඒ වන විට පුස්කොළ පොත්වල ලිවීම දියුණුව පැවති බවට සිතීම සකාරණ බව පෙන්වා දිය හැකිය. පී.ඊ.ඊ. ප්‍රනාන්දු මේ පිළිබඳව දීර්ඝ පර්යේෂණයකින් අනතුරුව පුස්කොළයේ ඉරෙන පැත්තක් තිබෙන බවත්, තිරස් අක්ෂර ලිවීමේ දී පරිස්සම් විය යුතු බවත් පෙන්වා දෙයි. එහෙත් අක්ෂර වටකුරු වූයේ තල් කොළයේ කෝණාකාර අක්ෂර ලිවීමේ දී ඉරෙන ස්වභාවය වැළැක්වීමට ය යන්න ඔහු බැහැර කරයි.³⁰ ක්‍රි. පූ. තෙවන සියවසේ සිට ක්‍රි. ව. පස්වන සියවස දක්වා මේ ස්වභාවය පවතින බව ද ඔහු පෙන්වා දෙයි. ඒ අනුව අක්ෂරයන් වටකුරු වූයේ පුස්කොළවල ලිවීම

නිසාය යන මතය ඔහු බැහැර කරයි.

එතුමාගේ මතය සකාරණ බව පිළිගත හැකි ය. පුස්කොළවල අක්‍ෂරයන් සටහන් කිරීම සිදු වූයේ ක්‍රිස්තු වර්ෂාරම්භයටත් පෙර සිට ය යන්න ඉන් ගම්‍යමාන වන අදහසයි. ඒවා විනාශයට පත්වීම නිසා සාධක වශයෙන් දැක්වීම අපහසු වූව ද සිදුවී ඇත්තේ අබණ්ඩව පුස්කොළවල ලිවීම භාවිතයේ පැවතීම යි.

පුස්කොළය ජනප්‍රිය වීම පිළිබඳ සාධක දශදෙණි යුගයේ සිට විද්‍යමාන වූව ද ඊට පෙර පැවති පිටපත් විනාශ වී ඇති බවට සාධක හමුවෙයි. සිදත් සඟරාවේ ඇති ඇතැම් ග්‍රන්ථයන්ගේ කොටස් පිළිබඳ සාධක මෙහිදී වැදගත් වෙයි. අක්‍ෂරයන්හි කෝණාකාර ස්වරූපය කෙමෙන් පහව යෑමට පුස්කොළය වැදගත් මෙහෙවරක් ඉටුකොට ඇති බව මෙහිදී පිළිගත යුතුවෙයි. තව ද පී.ඊ.ඊ. ප්‍රනාන්දු පෙන්වාදෙන ආකාරයට අක්‍ෂර වටකුරු වීමකට වඩා පුස්කොළයෙන් අක්‍ෂර පැතලි වීමට වැඩි මෙහෙයක් ඉටු වූ බව සිතීම සාධාරණය. විවිධ මූලද්‍රව්‍යයන් භාවිතයේ පැවති, වඩාත් සකසුරුවම් හා මට්සිලිටි ගතියෙන් හෙබි පුස්කොළය ම අවසානයේ ජනප්‍රිය වීම සිදුව ඇති බව මෙහිදී දැක්විය හැකි වඩාත් වැදගත් කරුණ යි.

මෙකී සෑම කරුණකින් ම නිගමනය කළ හැක්කේ ක්‍රිස්තු වර්ෂාරම්භයත් සමඟ ම අක්‍ෂරවල හැඩය වෙනස්වීමට රාජ්‍ය තන්ත්‍රයේ වෙනස්වීමට වඩා ලේඛනය සඳහා භාවිත මට්සිලිටු අමුද්‍රව්‍යයන්ගේ ස්වභාවය ද බලපා ඇති බවයි.

මිලිගට අප අවධානය යොමුවන්නේ සාකච්ඡාවට බඳුන් කරන කාලසීමාවට හා ශිලාලේඛනවල කාලනිර්ණය පිළිබඳවයි. මේ දෙරටෙහි ම තිබෙන නිදසුන් වශයෙන් ගනු ලබන ශිලාලේඛනයන්හි පොදු කාලනිර්ණයන් මෙහි දී අපගේ අවධානයට බඳුන් වෙයි. මෙරට තුළ ඇති දේශපාලනික ආගමික හා සංස්කෘතික සම්බන්ධතාවලට යටත්ව කරුණු ඉහතින් දක්වා ඇති අතර ඒ හා සම්බන්ධ ඉන්දීය නිදසුන් ආන්ද්‍ර ප්‍රදේශයේ ශිලාලේඛන හා සමවිෂමතාවන් විමර්ශනයට මෙකී කාලනිර්ණය අවශ්‍ය වන බැවින් මෙහිදී කාලනිර්ණයන් පිළිබඳව

පිළිගත හැකි තොරතුරු පමණක් තෝරා ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

මෙම පර්යේෂණයේ දී ඉන්දිය ආන්ද්‍ර ප්‍රදේශයෙන් හමුවූ ශිලාලේඛනයන්ගෙන්, නාසික්, කාර්ලේ, අමරාවතී, නාගාර්ජුනීකොණ්ඩ යන ශිලාලේඛනයන් භාවිත කරන අතර පළමුවෙන් එම ශිලාලේඛන අයත් කාලරාමුව පිළිබඳව විමර්ශනය කරනු ලැබේ.

මෙයින් කාර්ලේ ශිලාලේඛනයන් දානමය (Votive) ශිලාලේඛන වන අතර ඒවාහි කාලනිර්ණය පිළිබඳව සැලකීමේ දී රජවරුන්ගේ නම් ආදී කාලනිර්ණයට උපකාරී වන වදන් සඳහන් නොවන බැවින් පුරාණ විද්‍යාඥයින්ට ද නිවැරදි කාලයක් සඳහන් කිරීම උගහට වී ඇත. ඒවා පිළිබඳව පර්යේෂණය කළ මාදෝ සාරුජ් වට්ස් ද (Madho Sarup Vats) මේවාහි කාලනිර්ණය පිළිබඳව කිසිවක් නොකිය යි.³¹ කෙසේ වෙතත් ඒවාහි අක්ෂරයන් පිළිබඳව පරීක්ෂාකොට බැලීමේ දී ක්‍රි. ව. පළමු සියවසට පමණ අයත් කළ හැකි අක්ෂර ස්වරූපයන් නිරීක්ෂණය කළ හැකිය. මේ හැර ඊ. සෙනාර්ට් විසින් පළකරන ලද කාර්ලේ ගුහා ලිපිවල ද කාලයක් සඳහන් කොට නොමැත.³² ඒවා ඊට වඩා මෑත භාගයට අයත් වන බව සිතෙනුයේ අක්ෂරයන්හි සිරස් රේඛා වක්‍රවීම වැඩි වශයෙන් දර්ශනය වන බැවිනි.

කෙසේ වෙතත් ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් මෙපිටට මෙම ශිලාලිපි අයත් වන බැවින් මෙම යුගය සඳහා නිදසුන් වශයෙන් භාවිත කළ හැකිය. මෙකී කාර්ලේ ගුහා ලිපි අයත් කාර්ලේ ලෙන් කැණීම පිළිබඳ ඉතිහාසය පිරික්සීමේ දී පැහැදිලි වන්නේ ඒවා ක්‍රි. පූ. දෙවන සියවසේ සිට ක්‍රි. ව. දෙවන සියවස දක්වා කාල පරාසයට ඒවාහි පළමු වූත් පැරණි වූත් කොට්ඨාශය අයත් වන බවයි. මෙකී ශිලාලිපි ද අයත් වනුයේ පැහැදිලි වශයෙන් ම මෙකී කාලරාමුවට යි. එහෙත් මෙහි ඇති ශිලාලිපි පැහැදිලිව ම ක්‍රිස්තු වර්ෂාරම්භයට පසුකාලයට අයත් වන බව ඒවාහි අක්ෂර ස්වරූපය අනුව පැහැදිලි වෙයි.

මේවා අතරින් ඇතැම් ශිලාලිපිවල තත්කාලීන රජවරුන්ගේ නාමයන් සඳහන් වන බැවින් එකී ශිලාලේඛන සඳහා දිනනිර්ණයක් පහසුවෙන් ම සිදුකර ගත හැකිය. ඒ අතර අංක 14 දෙවන පුවරුවෙහි කේ.එස්.එච්.

17 (No.plate II, Ksh 17) දරන ශිලාලේඛනයෙහි වසිස්ටිපුත්‍රගේ පුත්වූ සිරි පුලුමායි රජුගේ හත්වෙනි රාජ්‍ය වර්ෂයෙහි³³ එය කළ බව සඳහන් වෙයි. තව ද, අංක 20 තෙවන පුවරුවෙහි කේ.එස්.එච්. 21 හි³⁴ වසිස්ටිපුත්‍රගේ පුත්වූ පුලුමායිගේ විසිහතරවෙනි රාජ්‍ය වර්ෂයෙහි මෙම ශිලාලිපිය කළ බව සඳහන් වෙයි. ඒ අනුව එම ලිපි ක්‍රි. ව. 159-166 කාලයට අයත් වන බව පැහැදිලි ය. ගෞතමීපුත්‍ර සාතකර්ණිට පසු ඔහු පුත් වසිස්ටිපුත්‍ර පුලුමායි රජ වූ බව³⁵ පැහැදිලි වෙයි. ඒ අනුව මෙම ශිලාලිපිවලින් වැඩි විස්තර සහිත බොහොමයක් ක්‍රි. ව. දෙවන සියවසට අයත්වන බව සඳහන් කළ හැකිය. මේ හැර නාසිකින් අංක 01, තෙවෙනි පුවරුවෙහි කේ.එස්.එච්. 16 දරන ශිලාලේඛනය³⁶ හා අංක 02, පළමු පුවරුවෙහි කේ.එස්.එච්. 18 දරන ශිලාලේඛනය ද දෙවන සියවස නියෝජනය කරන බව සඳහන් කළ හැකි ය.

මේ අතර අමරාවතී ශිලාලේඛන පිළිබඳව පර්යේෂණය කිරීමේදී ද ඒවා දෙවන සියවසට හෝ ඉන් මෙපිටට අයත් වන බවට සාධක ලැබේ. මේ පිළිබඳව අවධානය යොමුකළ බ්‍රූලර් සඳහන් කරන්නේ මෙකී ශිලාලේඛනයන්ගේ අක්ෂර බටහිර ඩෙකානයේ කොන්කන්වල අක්ෂර මාලාවෙන් සකස් කරගෙන ඇති බව ද ඒවා ක්‍රි. ව. තෙවන සියවසට අයත් වන බව ද කියති³⁷ යි රාමප්‍රකාශ් වන්ද්³⁷ සඳහන් කරයි. මේ අතර ආචාර්ය නොස් (Knows) දක්වන්නේ මෙම ශිලාලේඛන අතර ඇති අක්ෂරයක මුදුනෙහි ඇති ඉහටිය (Sherif) දැකිය නොහැකි වූ 37, 38, 43 යන ශිලාලේඛන ඊට වඩා පැරණි වන බවත් ඒවා ක්‍රි.ව. දෙවන සියවස නියෝජනය කරන බවයි. තවද, අංක 24,25,50 යන ශිලාලේඛන ක්‍රි.ව. තෙවැනි සියවසට අයත් වන බව බ්‍රූලර්ගේ ද මතය අනුව යමින් ඔහු³⁸ වැඩිදුරටත් කියයි. එහෙත් ආචාර්ය බර්ගේස් (Burgess) දක්වන්නේ³⁹ මෙම ශිලාලිපි ක්‍රි.ව. දෙවන සියවස නියෝජනය කරන බවයි. එහෙත් රාමප්‍රකාශ් වන්ද්⁴⁰ මේ අතරින් අංක, 25, 29, 33, 36, 40, 42, 43, 44 යන ශිලාලේඛන ක්‍රි. පූ. පළමු හෝ ක්‍රි. ව. පළමුවන සියවසට අයත් වන බව පිළිගනී. ඒ අනුව පැහැදිලිව සඳහන් කළ හැක්කේ අමරාවතී ශිලාලේඛන බෙහොමයක් ක්‍රි. ව. දෙවන සියවසෙන් මෙපිටට අයත් වන බවයි. එහෙත් ක්‍රි. ව. පළමු සියවසට අයත්යැ යි උගතුන්ගේ අවධානයට පාත්‍ර වූ ශිලාලේඛන ද මේ අතර වෙයි.

මෙයින් නාගාර්ජුනීකොණ්ඩයෙහි ශිලාලේඛන බොහොමයක් අයත් වන්නේ එකම රාජ්‍ය පරම්පරාවකට ය. ඔවුන් බුදුරදුන් වෙනුවෙන් කරන ලද විවිධ පරිත්‍යාගයන් පිළිබඳ විස්තර මේවායෙහි අඩංගු වෙයි. නිලබණ්ඩ ශාස්ත්‍රී දක්වන අදහසට අනුව ඔවුන් ආන්ද්‍ර භාත්තකයින් ය. හෙවත් ආන්ද්‍ර සේවකයින් ය. ඔවුහු මහාකලවර යන නිලය දැරුවෝ වෙති. මෙයින් රජවරු හත් දෙනෙක් අවුරුදු 57ක් පුරා ආන්ද්‍ර දේශයෙහි රාජ්‍ය පාලනය කළ බව පෙන්වා දෙයි.⁴¹ ඒ අතර මෙහි ආදී කතා වූයේ වාසෙට්ඨිපුත්‍ර සිරිවාන්තමූල රජතුමා ය. ඔහුගේ පුත්‍රයා සිරි වීරපුරිසදතදත නම් වන අතර නාගාර්ජුනීකොණ්ඩයෙහි ශිලාලේඛන බොහොමයක් මෙම රජුගේ රාජ්‍යවර්ෂය සඳහන් ඒවා වීම⁴² මෙහි දී අපගේ අවධානයට පාත්‍ර විය යුත්තේය. එහෙත් මෙම රජුන් රාජ්‍ය කළ රාජ්‍ය වර්ෂ ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් සොයාගැනීම දුෂ්කරය. කෙසේ වෙතත් ජග්ගයියපේටයේ ශිලාලිපි කරවූ සිරිවීරපුරිසදත සොයාගැනීම දුෂ්කර ය. කෙසේ වෙතත් ජග්ගයියපේටයේ ශිලාලිපි කරවූ සිරිවීරපුරිසදතගේ⁴³ කාලයට ම මේවා ද අයත් වන බව නම් පැහැදිලිය. ආචාර්ය ඩබ්ලිව් ජයවර්ධන සඳහන් කරන්නේ මෙකී ශිලාලේඛනයන්හි කාලනිර්ණය ක්‍රි.ව. 03 හෝ හතර වන සියවසේ නියෝජනය කරන බවයි. එහෙත් බ්‍රැලර් මේවා ක්‍රි.ව. තෙවන සියවසට අයත් බව කියති⁴⁴ යි ආචාර්ය වොග්ට්⁴⁵ පෙන්වා දෙයි. කෙසේ වෙතත් ආචාර්ය වොග්ට්⁴⁵ ද මේ අදහස පිළිගනිමින් මෙම ශිලාලිපි ක්‍රි.ව. තෙවෙනි සියවසට අයත් කරනු ලබයි. මේ අනුව නාගාර්ජුනීකොණ්ඩ ශිලාලේඛනයන් ක්‍රි.ව. තෙවෙනි සියවසට අයත් සේ ගත හැකිය.

දකුණු ඉන්දීය ශිලාලේඛනයන්හි කාලනිර්ණය පිළිබඳව විධිමත් විචරණයක් මෙහි අන්තර්ගත වූයේ ප්‍රස්තුතයට අදාළ කාල පරාසය හා දෙරට අතර පැවති සම්බන්ධතා පිළිබඳව විවිධ උගතුන් කරුණු සඳහන් කොට ඇති බැවිනි. තව ද පුස්තකාල පොත් ලේඛනයේ තාක්ෂණය පිළිබඳව විමසීමේ දී මෙරට සමකාලීන යුගයේ ශිලාලේඛනයන් පිළිබඳව සම විෂමතාවන් අධ්‍යයනට පාත්‍ර කළ යුතු වෙයි. ඒ ප්‍රස්තුතය විචරණය කිරීමට අදාළ උපන්‍යාසයක් ගොඩනගා ගැනීමේ අපේක්ෂාවෙනි.

මීළඟට අප අවධානය යොමුවන්නේ මෙම යුගයට අයත් මෙරට

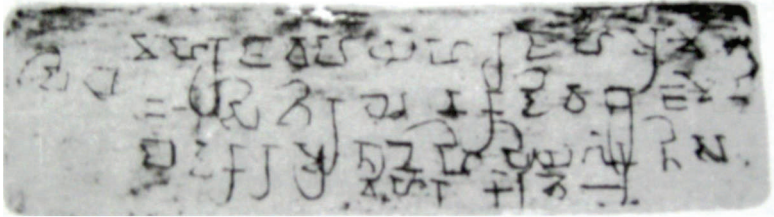
ශිලාලේඛනයන්හි කාලනිර්ණය පිළිබඳව යි. ශ්‍රී ලංකාවේ මෙම යුගයට අයත් වන ශිලාලේඛන වශයෙන් මහාවායඪී පරණවිතානගේ Inscriptions of Ceylon. Voll.II Part I හා II හි අඩංගු ශිලාලේඛන ද ශිලාලේඛන සංග්‍රහයෙහි (Epigraphia Zeylanica) පළමු වෙළුමේ සිට පස්වෙනි වෙළුම් දක්වා විවිධ තැන්හි සඳහන් ශිලාලේඛන ද වේ.

පුස්කොළ පොත් ලේඛන කලාවේ තාක්ෂණය සම්බන්ධ පර්යේෂණයේ දී මෙරට අපර බ්‍රාහ්මී යුගයේ ශිලාලේඛනයන්හි අක්ෂර රූප රටාව වැදගත් වන්නේ ඒවාහි පුස්කොළපොත් ලේඛන කලාවේ තාක්ෂණය ගැබ්ව පවතින බැවිනි. වල්ලපුරම් රත්පතින් ආරම්භ වන මෙකී වෙනස්කම් හෙවත් අක්ෂර ලතාකාර වීමේ ක්‍රියාදාමය මෙරට අභිලේඛන කිහිපයකින් ම නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය. ජේතවනාරාමයෙන් සොයාගන්නාලද කැඩුණු ශිලාලිපියක් අර්ථ නිරූපණය කරන පරණවිතාන ඒ ශිලාලේඛනයේ ඇති අක්ෂරවල ඇති විශේෂතා පිළිබඳව අවධානය යොමු කරමින් එය ක්‍රි. ව. 03 හෝ 04 සියවස්වලට අයත් කළ හැකි බවත්, එහි අක්ෂරවල ලතාකාර බවේ හැඩය මෙරට සෙසු ලේඛන හා වෙනස් වන බවත්, නාගාර්ජුනකොණ්ඩ සමකාලීන ශිලාලේඛන සමග මෙහි ඇති අක්ෂර රූප රටාව සමාන වන බවටත් අදහස් දක්ව යි.⁴⁶ මෙහි ඇති අක්ෂර රූප මදක් නාගාර්ජුනකොණ්ඩ ශිලාලේඛනවල අක්ෂර රූපවලට සමාන වන බව පැහැදිලි ය.⁴⁷ අක්ෂර රූපවල යම් සමානතාවක් දර්ශනය වුව ද භාෂාවේ එබඳු සමානතාවයක් දක්නට නැති බව පරණවිතාන ද දක්වයි.⁴⁸ මේ නිසා මෙකී සමානතාවය ශිලාලේඛන කිහිපයක පමණක් ප්‍රකටව දිස්වන්නේ කුමන හේතුවක් නිසා ද යන්න පිළිබඳ පැහැදිලි කිරීමක් සිදුකළ යුතු වුව ද එය එකී ලිපියේ දී ප්‍රමාණවත් පරිදි සිදුවී නොමැත.

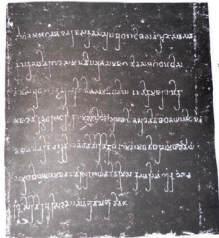
මෙම කාරණය සම්බන්ධයෙන් පැහැදිලිවන තවත් වැදගත් ලේඛන අනුරාධපුර ජේතවනාරාමයෙන් හමු වී තිබේ. මේවා රත්පත්ඉරු වන අතර ගණනින් 07 කි. මෙම ලේඛන ක්‍රි. ව. 09 වැනි සියවසට පමණ අයත් බ්‍රාහ්මී අක්ෂරවලින් සටහන් කොට තිබේ. මහායානික ධර්ම ග්‍රන්ථයක් වූ පංචවීසති සාහස්‍රිකා ප්‍රඥා පාරමිතා සූත්‍රයේ කොටසක් මෙහි අන්තර්ගතව තිබේ. මේවාහි භාෂාව සංස්කෘත ය. එහෙත් අක්ෂර සටහන් කොට ඇත්තේ බ්‍රාහ්මී අක්ෂර වලිනි.⁴⁹ සුමට පෘෂ්ටයන් මත

අක්ෂර සටහන් කිරීමේදී ඇතිවන ලතාකාර බව පිළිබඳව විමසීමට මේ ලේඛන බෙහෙවින් උපකාර වේ.

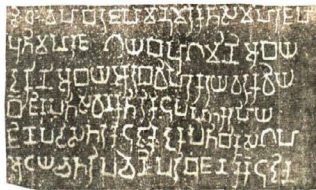
Plate

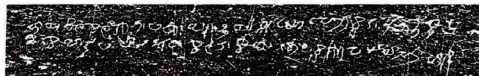
වල්ලිපුරම් රත්පත් ලිපිය

අක්ෂර ලතාකාර බවට පරිවර්තනය වී ඇති නාගාර්ජුනකොණ්ඩ ශිලාලේඛනයක්

අක්ෂරවල කෝනාකාර බව තවදුරටත් දිස්වෙන අපර බ්‍රාහ්මී යුගයට අයත් රුවන්වැලිසෑ පුවරු ලිපිය.

No. 343

සීගිරි කුරුටු ගී (ක්‍රි. ව. 08 - 10 සියවස්) වන විට ලතාකාර බව වැල් අකුරු බවට පරිවර්තනය වී ඇති අයුරු

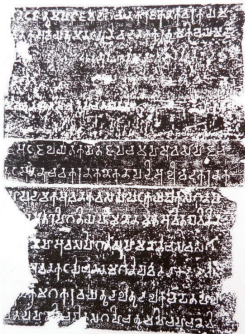

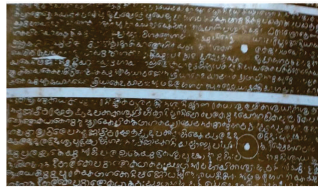
ලතාකාරවීම වැඩි වශයෙන් නොපෙන්වන ක්‍රි. ව. 03 සියවසට අයත් කේරල ශිලාලේඛනයක්

අකුරුගොඩ - තිස්සමහරාම ශිලාලිපිය

ජේතවනාරාම ශිලාලේඛනය

ජේතවනාරාම රත්පත්ඉරු ලේඛනයෙන් කොටසක්

අවධානයට පාත්‍ර විය යුතු ඉන්දීය හා ශ්‍රී ලාංකේය ක්‍රි. ව. 03-04 සියවස්වලට අයත් ශිලාලේඛන ඵලක කිහිපයක් මෙහි දක්වා ඇත. පඬුවෝ මෙකී ශිලාලේඛන ආශ්‍රය කර ගනිමින් දකුණු ඉන්දීය හා ශ්‍රී ලාංකේය සහසම්බන්ධතාවක් අක්ෂරමාලාව සංවර්ධනය වීමෙහිලා සිදුවූයේයැ යි සාකච්ඡා කරත්. එහෙත් මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ බ්‍රාහ්මී අක්ෂරමාලාව සිංහල අක්ෂර මාලාව බවට ක්‍රමයෙන් හැඩගැසීමේදී අක්ෂරයන්ගේ ලතාකාර වීම හා වටකුරු වීම නිරීක්ෂණය කළ හැකි බව යි. එයින් විදේශීය අභාසයක් පිළිබඳව විමසීමට පුරාක්ෂර විද්‍යාඥයන් බොහෝමයක් කටයුතු කර ඇති බව මෙම ලිපියේ මූලින් දක්වා ඇත. එහෙත් සිදුවී ඇති ක්‍රියාදාමය පිළිබඳව විමර්ශනය කළ යුත්තේ ද්‍රව්‍යමය සාධක භාවිතය හා ඊට සමගාමීව අක්ෂර රූප පරිණාමය වීම සම්බන්ධ භෞතික සාධක විශ්ලේෂණ සිද්ධාන්තයන්හි පිහිටා ය.

ඒ අනුව විමර්ශනය කිරීමේදී පෙනී යන්නේ සිංහල අක්ෂර

සකස්වීමේදී බ්‍රාහ්මී අක්ෂර සිංහල අක්ෂර බවට පරිවර්තනය වීමේදී වර්ෂ එක්දහස් හයසියයකට වැඩි පරිවර්තන යුගයක් ගෙවා දමා ඇති බව යි. මේ පරිවර්තන යුගය තුළ අක්ෂර හැඩගැසීමෙහිලා වැඩි වශයෙන් හේතුවූයේ කුමන කාරණය ද යන්න විමසීම මෙහිදී ඉතා වැදගත් වෙයි. මෙම ලිපියේ අඩංගු ශිලාලේඛන ස්ඵර්ශ ලාංඡනයන්හි මේ සඳහා පැහැදිලි පිළිතුරක් ගැබ්ව තිබේ. ක්‍රමයෙන් කෝණාකාර බවින් මිදී අක්ෂර ශ්‍රී ලාංකාවේ මෙන් ම ඉන්දියාවේ ද වර්ධනය වූ බව එම නිදසුන්වලින් සනාථ වේ. මේ සඳහා හේතු වී ඇත්තේ පුස්තකාල පොත් ලේඛන කලාව යි හෙවත් පුස්තකාලය මත අක්ෂර සටහන් කිරීමේ අඛණ්ඩව පැවත ආ කලාව යි. එකී කලාව නිසා ලතාකාර වෙමින් පැවත ආ අක්ෂර කලාව ශෛලමය හෝ වෙනත් සුමට හෝ සුමට නොවන පෘෂ්ඨයන් තුළින් ප්‍රදර්ශනය කෙරෙන බව විමර්ශනයේදී පසක් වේ. පුස්තකාලයක ලේඛන කටයුතු කිරීමේදී එහි ඇති ස්තර පිළිබඳව අවබෝධයක් ඇති කර ගත යුත්තේ මේ නිසා ය.

පුස්තකාලයේ ස්තර තුනක් තිබේ. දෙපසින් තිරස් කෙඳි සහිත ස්තර දෙකක් ද මධ්‍යයේ සිරස් කෙඳි සහිත ස්තරයක් ද වශයෙන් එකී ස්තර තුන සකස් වී තිබේ.⁵⁰ තල්කොළය මත ලේඛන සටහන් කරන්නන් මේ පිළිබඳ හොඳ අවබෝධයකින් පසුවන බව පෙනේ. තල්කොළයේ දෙපැත්ත ම අක්ෂර සටහන් කළ යුතු වෙයි. මෙහිදී මැද ඇති සිරස් කෙඳි සහිත ස්තරයට හානි නොවන අයුරින් ලේඛනය කළ යුතු වෙයි. එයට හානි වුවහොත් අනෙක් පිටුව හෝ අනෙක් පස අක්ෂර සටහන් කළ හැකි නොවේ. එබැවින් මැද ඇති ස්තරය නිතර ම ආරක්ෂා කර ගත යුතු වේ. මෙය සිදු කරන්නේ කෙසේ ද යන්න විමසීම මෙහිදී ඉතා වැදගත් වේ. සාමාන්‍යයෙන් තල්කොළ මත අක්ෂර සටහන් කරන්නේ පන්හිඳක ආධාරයෙනි. මෙකී පන්හිඳ සියුම් තුඩ සහිත උපකරණයකි. තල්කොළයේ දෙපස ඇති තිරස් කෙඳි කඩා අක්ෂර සටහන් කිරීමට එය ඉතා තියුණුව තිබිය යුතු වේ. එහෙත් මැද ඇති සිරස් ස්තරයට හානි නොවන අයුරින් මෙය කළ යුතු වේ. ඒ සඳහා කෝණාකාර අක්ෂර භාවිතය මහත් බාධාවකි. මෙම තත්ත්වය ජයගැනීම සඳහා ලේඛකයින් සිය ප්‍රායෝගික දැනුම අනුව ක්‍රියා කොට ඇති බව පුස්තකාල පොත් රචනය සියුම්ව පරීක්ෂා කිරීමෙන් පැහැදිලි වේ. එහිදී ඔවුන් පළමුවෙන් තල් කොළයේ මතුපිට පෘෂ්ඨය සියුම්ව පන්හිඳෙන් කිහිපවරක් කුරුටුගා පඵදු කර ගනු ලැබේ. මේ නිසා අක්ෂරවල තිත්ක් වැනි යමක් අක්ෂර ආරම්භයේදී දැකිය හැකි ය. ශිලාලේඛනවල තිරස්

සෘජු ඉරක් (sherif) අක්ෂරයන්ගේ මුදුනට ආරෝපණය වූයේ මේ නිසා ය. තල් කොළයේ ලේඛන රීතිය ශෛලමය මාධ්‍ය මත කෙටු අක්ෂරවලට ද ආරෝපණය වූයේ එය ප්‍රචලිත සම්ප්‍රදාය වීම නිසා ය. සිංහල අක්ෂර පරිණාමයේදී වැඩිම පරිණාමීය ලක්ෂණ ආරෝපණය වූයේ ශෛලමය මතුපිට නිසා නොවේ. තල්කොළ මතුපිට නිසා ය. අක්ෂර ක්‍රමයෙන් ලතාකාර බවට පරිවර්තනය කර ගන්නා ලද්දේ මේ තල් කොළ මතුපිට ප්‍රධාන ලේඛන මූලද්‍රව්‍ය බවට පත්ව තිබූ නිසා ය. මේ තත්ත්වය බොහෝවිට රත්රන් හා තඹ වැනි ලෝහ මාධ්‍ය මත ලේඛනය සිදුකිරීමේදී ද සිදුවේ. ඒ ඒවා සුමට පෘෂ්ඨයන් වන බැවිනි. සීගිරි කුරුටු ගී රචනා කළ තලය (mirror wall) ද මෙකී සුමට පෘෂ්ඨයන්ට හොඳ නිදසුනකි. මෙය පුස්තකොළ පොත් ලේඛනයේ ප්‍රධානතම තාක්ෂණික ක්‍රමවේදය යි. එහෙත් ශිලාලේඛනවල අක්ෂර සටහන් කිරීමේදී පහසු වන්නේ කෝණාකාර අක්ෂර සටහන් කිරීම යි. එහෙත් කල්යාණේ දී කෝණාකාරව අක්ෂර සටහන් කරනු වෙනුවට ලතාකාර ලෙස එම දෘඩ පෘෂ්ඨයන් මත ද අක්ෂර සටහන් කරන් ලද්දේ පහසුව තකා නොවේ. බහුල වශයෙන් භාවිතව පැවති පුස්තකොළ ලේඛන කලාව ප්‍රගුණ කළ පිරිස් නිසා අක්ෂර ක්‍රමයෙන් ලතාකාර වූ බැවිනි. මේ නිසා වඩාත් ප්‍රකටවූ ද ජනයාට පහසුවෙන් අවබෝධ කර ගත හැකි වූ ද අක්ෂර රූපවලින් ශිලාලේඛනවල අක්ෂර සටහන් කිරීමට ගල් වඩුවන් ක්‍රියා කොට ඇති බව අපර බ්‍රාහ්මී අවධියට අයත් ශිලාලේඛන තුලින් නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය.

නිගමනය

පුස්තකොළ පොත් ලේඛන තාක්ෂණය බ්‍රාහ්මී අක්ෂර සිංහල අක්ෂර බවට පරිවර්තනය කිරීමේ දී ප්‍රධාන මෙහෙවරක් ඉටුකොට ඇති බව මෙයින් පැහැදිලි වේ. තව ද සිංහල අක්ෂර වටකුරු අක්ෂර බවට පත්වූයේත්, ලතාකාර විසිකුරු අක්ෂර බවට පත්වූයේත් පුස්තකොළය ප්‍රධාන ලේඛන මාධ්‍ය වශයෙන් කලක් තිස්සේ මෙරට භාවිතවීමත් නිසා ය. ශිලාලේඛනවල ඇති අක්ෂර රටා නිරීක්ෂණය කිරීමේදී පැහැදිලි වන්නේ වඩාත් අවිනස්චර දෘඩ තලයක් වශයෙන් සැලකෙන ශිලා මතුපිට අක්ෂර සටහන් කිරීමේදී පහසු ක්‍රමයට වඩා ප්‍රචලිත ක්‍රමය අනුගමනය කිරීමට ලේඛකයා ක්‍රියා කොට ඇති බව යි. මීට ප්‍රධාන හේතුව වූයේ මට්සිඵටු වූ ද වඩාත් පහසුවෙන් සොයාගත හැකි වූ ද තල්කොළය ප්‍රචලිත මාධ්‍ය (material) වශයෙන් භාවිත කිරීමත්, එම ලේඛන ක්‍රමය දැන්වීම් පුවරු වශයෙන් වැඩි වශයෙන්

භාවිත වූ ශිලාලේඛන සඳහා ද අනුයුක්ත කිරීමක් නිසා ය. මේ නිසා කල් ඇවෑමෙන් ශිලාලේඛනයන්හි අක්ෂර ද ලතාකාර බවටත්, රවුම් හැඩැති තත්ත්වයටත් පත්ව ඇති බව පැහැදිලි වේ. ඒ අනුව ශ්‍රී ලාංකේය බ්‍රාහ්මී අක්ෂර ලතාකාර වී ඇත්තේ තල්කොළයේ ලේඛන තාක්ෂණය ශිලා මාධ්‍ය තුළ ප්‍රදර්ශනය වීම නිසා මිස ආභාසයක් හෝ සම්ප්‍රදායයක් අනුකරණයෙන් නොවන බව නිගමනය කළ හැකි ය.

ආන්තික සටහන්

1. Buhler, H.G., Indian Paleography, Bombay, (1904) p. 95.
2. Davids, Rhys, Buddhist India, London, (1950) p. 125.
3. -ibid-
4. -ibid- p. 126.
5. වංසන්ථප්පකාසිනී, බටුවන්තුඩාව පඬිතුමා සංස්. කොළඹ, (1895) පි. 210.
6. Paranavitana, S. Inscriptions of Ceylon, Volume I, (1970) p. 02, pl. I.
7. -ibid-p 03,pl.III.
8. -ibid-p 02,pl.I.
9. -ibid-p 08,pl.XI.
10. Paranavitana S, Inscriptions of Ceylon, Volume II, Part I, (1983) p. 80, pl. 53.
11. මුදියන්සේ, එන්. සිංහල අකුරුවල ඉතිහාසය, (1965), පි. 09-10.
12. Fernando, P.E.E., “ Paleographical Development of the Braghmi script in Ceylon from 3rdB.C. to 7th A.D.” University of Ceylon Review, Vol. VII, No.04, (1949), p.294 Colombo.
13. විමලාන්තද තෙන්නකෝන්, පැරණි ලංකාව හා ශිලාලිපි, (1957) කොළඹ. පි.147.
14. Dani A.H., Indian Paleography, (1963), New Delhi, p.219.
15. Karunarathna S. Epigraphia Zeylanica, Vol. VII.(Special Volume), (1984), Colombo.p.34.
16. ලංකාගේ ජයසිරි, සිංහල වර්ණ මාලාවේ ඉතිහාසය, (1996), කොළඹ. පි.26.
17. ගුණසේකර බන්දුසේන, සිංහල අක්ෂර සම්භවය හා එහි විකාශය, (1969), කොළඹ. පි.62.
18. Paranavitana S, Inscriptions of Ceylon, Volume II, Part I, (1983) p. 80, pl. 53.

19. මහාවංසය 27 පරි:56 ගාථාව.
20. මහාවංසය 33 පරි:101 ගාථාව.
21. Fernando P.E.E., “ Paleographical Development of the Braghmi script in Ceylon from 3rdB.C. to 7th A.D.” University of Ceylon Review, Vol. VII, No.04, (1949), p.296.
22. ම.ව. 27 පරි:50 ගාථාව.
23. Buhler G., Indian Paleography, (1959), New Delhi. p.92.
24. Fernando P.E.E., “ Paleographical Development of the Braghmi script in Ceylon from 3rdB.C. to 7th A.D.” University of Ceylon Review, Vol. VII, No.04, (1949), p.297.
25. ම.ව. 27 පරි:34 ගාථාව.
26. වංසථප්පකාසිනී, අමරවංශ හිමි, අකුරටියේ හේමවන්ද්‍ර දිසානායක සිංහල පරි., (1994), කැලණිය. පි. 399-400.
27. -එම- පි.304.
28. Fernando, P.E.E., “ Paleographical Development of the Braghmi script in Ceylon from 3rdB.C. to 7th A.D.” University of Ceylon Review, Vol. VII, No.04, (1949), p.298.
29. වංසථප්පකාසිනී, අමරවංශ හිමි අකුරටියේ හේමවන්ද්‍ර දිසානායක සිංහල පරි., (1994), කැලණිය. පි. 227.
30. Fernando P.E.E., “ Paleographical Development of the Braghmi script in Ceylon from 3rdB.C. to 7th A.D.” University of Ceylon Review, Vol. VII, No.04, (1949), p.298.
31. Epigraphia Indica, Vol. XVIII, (1983), p.26-32.
32. Epigraphia Indica, Vol.X, (1984), p.04.
33. Epigraphia Indica, Vol.VIII, (1983), p.61.
34. -ibid-p.71.
35. මහනුංග, ධම්මිකා කුමාරි, ඉන්දීයන් ඉතිහාසය (2000), පි.208ග
36. Epigraphia Indica, Vol.VIII, (1983), p.59.
37. Epigraphia Indica, Vol.XV, (1925), p.256.
38. -ibid- 260.
39. -ibid- 261.
40. Epigraphia Indica, Vol.XV, (1925), p.260.
41. ශාස්ත්‍රී නිලධාණිය, දකුණු ඉන්දීය ඉතිහාසය, වන්ද්‍රා පියසේන (පරි.) කොළඹ රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව, 1962, පිටුව 102.
42. Epigraphia Indica, Vol. XX, (1930), p.03.
43. -ibid-

44. -ibid-

45. -ibid-

46. Paranavitana S, Epigraphia Zeylanica, Volume IV, (1941) p. 274.

47. Epigraphia Zeylanica, Vol. XX, Pls. 1-5.

48. Paranavitana S, Epigraphia Zeylanica, Volume IV, (1941) p. 275

49. Jayasuriya M.H.F, Jetavanārāma Gold Plates, University of Kelaniya, Dalugama, Sri Lanka (1987), p.4-6.

50. ලෙමුච ආරිය, පුස්තකෝලපොත් ලේඛන කලාව, (2006) පි.66.